

DOSSIER GLYFOSAAT

Waarom Velt tegen een Europese verlenging van glyfosaat in 2023 pleit

Inleiding

Glyfosaat is een niet-selectieve onkruidverdelger die in de jaren '70 op de markt werd gebracht door het bedrijf Monsanto. In 2018 werd Monsanto overgenomen door Bayer. Vandaag de dag is de stof de **meest gebruikte onkruidverdelger wereldwijd**. Het zit in ongeveer 750 producten en het wordt door ongeveer 100 bedrijven vermarkt in meer dan 130 landen. Het wordt op grote schaal gebruikt in de landbouw en is de meest voorkomende actieve stof in onkruidverdelgers voor particulier gebruik.

Glyfosaat is vooral gekend via de vroegere merknaam Roundup. In België mogen [particulieren sinds 2018 geen glyfosaathoudende producten meer gebruiken](#). Professionele gebruikers waaronder landbouwers en tuinaannemers mogen dit wel. In Nederland is het anders: landbouwers en particulieren mogen de stof gebruiken, andere professionals zoals hoveniers niet.

In 2002 kreeg glyfosaat in de Europese Unie een **wettelijke erkenning voor een periode van 15 jaar**, tot 2017. Voor afloop van deze periode dienden de fabrikanten van glyfosaat een aanvraag in voor een verlenging. De beoordeling van deze aanvraag wordt in de Europese Unie uitgevoerd door bevoegde instanties gecoördineerd door het Europees Voedselagentschap (EFSA).

In december 2016 verviel de vorige Europese goedkeuring van de stof. De lidstaten kwamen niet tot een overeenstemming voor een nieuwe verlening. De erkenning van glyfosaat werd hierna verlengd tot eind 2017. Eind 2017 was het verdict er: de nieuwe toelatingstermijn voor glyfosaat werd ingekort naar 5 jaar. Uiteindelijk stemden 18 lidstaten voor een nieuwe erkenning van de stof **tot 15 december 2022**. Negen lidstaten stemden tegen, waaronder België.

Door een [vertraging in het beoordelingsproces](#) besloot de Europese Commissie de erkenning van glyfosaat tijdelijk te verlengen met een jaar tot 15 december 2023. Dit ondanks [de tegenstem van verschillende lidstaten](#) waaronder Frankrijk, hét belangrijkste landbouwland van Europa.

Velt pleit voor het stopzetten van de erkenning van glyfosaat in 2023. Er zijn namelijk heel wat wetenschappelijke studies die de schade voor gezondheid en leefmilieu aantonen. Een glyfosaatvrije landbouw is perfect mogelijk. Biologische landbouwers tonen al vele jaren dat het zonder kan. En ook het [nieuwe rapport van Pan Europe](#) presenteert de beschikbare veiligere alternatieve methoden voor onkruidbestruiding. **Velt roept de Belgische en Nederlandse overheid op 'NEE' te stemmen tegen een verdere toelating. Zo kiest ze voor de gezondheid van haar burgers en een toekomst waarin landbouw, natuur, veilige voedselproductie en transparantie centraal staan.**

Argumentatie

Effecten menselijke gezondheid

Er zijn heel wat studies uitgevoerd rond de schadelijke effecten van glyfosaat op de menselijke gezondheid.

Het [IARC \(Internationaal Agentschap voor Kankeronderzoek, een agentschap van de Wereldgezondheidsorganisatie\) concludeerde in 2015](#) op basis van een analyse van meer dan 1000 studies dat glyfosaat **mogelijks kankerverwekkend is voor mensen**. Ook concludeerde het IARC dat er een sterk bewijs is dat glyfosaat een **genotoxische stof** is (*=in staat om menselijk DNA te beschadigen*)¹.

Wetende dat heel wat blootstellingsonderzoeken aantonen dat glyfosaat (of haar afbraakproduct AMPA) alom aanwezig is in mensen, maakt de conclusie van het IARC zorgwekkend. Het [Vlaamse biomonitoringsonderzoek uit 2020](#) vond glyfosaat in 42% van de jongeren, het afbraakproduct AMPA in 56%. [Een nieuw onderzoek van het humane biomonitoringprogramma van Steunpunt Milieu en Gezondheid](#) toont aan dat hoe meer landbouwvelden jongeren hun woonplaats omringen, hoe meer resten van het afbraakproduct AMPA in hun urine te vinden was. Een [urineonderzoek in 2013 van Friends of the earth](#) toonde aan dat gemiddeld 44% van de testpersonen in 18 Europese landen glyfosaat in hun urine hadden. Ook blijkt glyfosaat aanwezig te zijn in heel wat voedingsmiddelen zoals bier, brood, rode wijn,...².

Naast carcinogeniteit werden ook vele andere toxische effecten van glyfosaat op de menselijke gezondheid aangetoond. Glyfosaat heeft hormoonverstorende effecten, kan schadelijke [transgenerationele effecten](#) hebben, [zorgt voor verandering in reproductieve en ontwikkelingsparameters](#), ...

Met alle beschikbare wetenschappelijke info die de negatieve effecten beschrijft op de volksgezondheid, adviseert de Hoge Gezondheidsraad, het wetenschappelijk adviesorgaan van de FOD Volksgezondheid in België, in haar [nota in 2020](#) om “*Het gebruik van glyfosaat zo snel mogelijk stop te zetten, en bij voorkeur voor afloop van de huidige erkenning, op 15 december 2022.*”

Ook het FNV (Federatie Nederlandse Vakbeweging), de grootste Nederlandse vakbond, [pleit voor een verbod op glyfosaat](#). Ze komen hiermee op voor de werknemers in de landbouwsector. Ook zij hebben recht op een veilige en gezonde werkomgeving. Verder zet ook de Tuinbranche Nederland, de koepelorganisatie van 450 tuincentra en -winkels en ruim 120 leveranciers van tuinproducten, de gezondheid van mens, dier en tuin voorop. Al haar aangesloten winkels [stoppen namelijk dit jaar met de verkoop van glyfosaat](#) in haar aangesloten winkels.

---

¹ EFSA kwam tot een tegenstrijdige conclusie en vond niet genoeg bewijs dat de stof glyfosaat kankerverwekkend is. Ook de industrie claimt dat er te weinig bewijs is. Een belangrijk argument in de nieuwe aanvraag voor verlenging is dat er geen enkele nieuwe studie is uitgevoerd die het tegendeel van het IARC bewijst.

² Bronnen: [hier](#), [hier](#), [hier](#)

Effecten biodiversiteit en leefmilieu

Glyfosaat heeft ook een negatieve impact op de biodiversiteit en ons leefmilieu. Glyfosaat is een niet-selectief totaalherbicide. Door de pesticidenevels na het spuiten van de velden sterven ook naburige planten af.

Zoals beschreven [in de gebruikershandleiding](#) is glyfosaat ook **schadelijk voor in het water levende organismen met een langdurige impact**. Ook kan glyfosaat de bodemeigenschappen veranderen en heeft de stof een negatief effect op de groei van bodemorganismen³. Verder heeft glyfosaat ook een negatief effect op bestuivers⁴.

Glyfosaat is ook erg schadelijk voor bijen. Zo verstoort glyfosaat bijvoorbeeld de ontwikkeling van bijenbroed, heeft het een negatief effect op de voorplanting van bijen, verstoort het het oriëntatievermogen van bijen, ... Alle schadelijke effecten van glyfosaat op bijen zijn te vinden [in deze factsheet](#).

Hiaten in het vernieuwingsproces & wanpraktijken van de industrie

De vernieuwingsprocedure die werd opgestart na de aanvraag tot verlenging van de glyfosaatfabrikanten, kwam al heel vaak onder vuur. Zo kwam aan het licht dat EFSA, het Europese Voedselagentschap dat zich mee buigt over de nieuwe toelating van glyfosaat, de vorige beoordeling van de stof deed op basis van [gebrekkige studies](#)⁵. De 53 ingediende genotoxische studies – studies die nagaan of een chemische stof DNA schade veroorzaakt - werden onderzocht op betrouwbaarheid door 2 onafhankelijk wetenschappers van het kankerinstituut van de Medische Universiteit van Wenen. Zij bogen zich over de betrouwbaarheid van de studies aan de hand van internationale richtlijnen. Het resultaat is een vernietigende analyse over de wetenschappelijke kwaliteit van de genotoxische studies ingediend door de industrie. **Maar 2 van de 53 studies konden beoordeeld worden als wetenschappelijk “betrouwbaar”**. Uit een korte screening blijkt zelfs dat **38 van deze genotoxische studies opgenomen zijn door de industrie in het nieuwe toelatingsdossier voor de verlenging van glyfosaat na 2022**.

De Europese pesticidewetgeving verplicht de indiener van een toelatingsdossier voor een pesticide, alle beschikbare studies over effecten op gezondheid, omgeving en niet-doelsoorten, op te nemen in het dossier. Uit [onderzoek](#) blijkt dat 58% van de glyfosaat (eco-)toxiciteitstudies gepubliceerd op PubMed⁶ niet opgenomen zijn in het nieuwe dossier van de industrie. Door de onvolledigheid van het dossier komt de beoordeling voor het al dan niet opnieuw toelaten van glyfosaat in het gedrang.

---

³ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2667010021001281>

⁴ <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0048969721004654>

⁵ De volledige analyse is hier te raadplegen: [Evaluation scientific quality studies genotoxic glyphosate.pdf](#)

⁶ Archief met biomedische wetenschappelijke literatuur

Ook is al gebleken uit het verleden dat de industrie er alles aan doet om de stof in een goed daglicht te zetten. De “[Monsanto Papers](#)” verhulden dat Monsanto (nu overgenomen door Bayer) jarenlang wetenschappelijke artikels zelf schreef en er “onafhankelijke wetenschappers” aan verbond⁷.

Eis van de burger

In 2017 haalde het Europese burgerinitiatief voor een glyfosaatban [meer dan 1 miljoen handtekeningen](#). Verder haalde ook het recente burgerinitiatief ‘Red bijen en boeren’ in 2021 [meer dan 1 miljoen handtekeningen](#) op. Dit initiatief streeft naar een uitfasering van alle pesticiden tegen 2035. Dit is een duidelijk signaal van de burger aan de politiek. **Zeg neen tegen glyfosaat!**

---

⁷ In navolging van de conclusie van IARC in 2015 werden enorm veel rechtszaken aangespannen in de Verenigde Staten tegen Monsanto. Hierdoor kregen heel wat advocaten toegang tot interne documenten van de Monsanto bedrijfsvoering.